

Teofilpol nad obszernym stawem. Pierwotnie zwał się Czolhan i należał do rodziny Czolhańskich herbu Sas. Dopiero około 1740 r. dziedziczka Teofila z Sieniawskich ks. Jabłonowska Chorążyna W. K., przebudowawszy dawny zamek, nadała miejscu temu nową od swego imienia nazwę, gdzie też zmarła 1754 r. Przemieszkiwała tu także i Teofila z ks. Jabłonowskich Sapieżyna Krajczyna L., która używała wszelkich środków dla upowszechnienia nazwiska Teofilpola, mimo to wszakże, pozostał Czolhan w ustach ludu. — Miasteczko z drzewa zabudowane, ma szczupły koś. z klasz. Trynitarzy, obszerne bowiem mury rozpoczętej świątyni, stoją niedokończone.

Tychoml nad Horyniem. Rozplenieni Sieniutowie na Wołyniu, dzielili się na linije: Tychomelską, Lachowiecką, Olszaniecką i Radohoską. Z tych Abraham z Lachowiec, otrzymał od Zygmunta III przywilej pod d. 2 czerwca 1616 r., pozwalający wieś swą dziedziczną Tychoml, przeistoczyć na miasto tegoż nazwiska. Obdarza król mieszkańców prawem saskiem czyli magdeb., stanowi targ we czwartek, jarmarki: na niedzielę w oktawie wniebowski. Pańs., na ś. Michał, ś. Mikołaj i ś. Szymon; pragnąc zaś rychlejszego wzrostu miasta, uwalnia je na lat 15 od podatków publ., jakoteż od targowego, mostowego, grobelnego, oprócz cla pogranicznego. — Tenże monarcha, pozwala 1618 r. miasteczku Tychomli, pobierać opłatę mostową. Czy wzrost tuż leżącego Jampola, czyli też wojny kozackie, a może jedno i drugie zrzuciły, iż Tychoml na posadę wiejską obrócona została. — Za okopem, stoi na wzgórzu czworogranna murowana wieża, czyli kaplica arykańską zwana. — Według powszechnego mniemania: było to miejsce pokładu zwłok Sieniutów; jego atoli szczupłość wystarczyłaby ledwie dla kilku osób.

Jampol nad Horyniem i wielkim stawem, groblą od wsi Tychomli przedzielony. Pierwotnie nazywał się: Horodyszcze Tychomla; musiało więc być niegdyś miastem czyli horodem, a przynajmniej mieć warowny zamek. Hryćko i Roman Sieniutowie, przedali te horodyszcze 30 stycznia

1535 r. Januszowi czyli Janowi bisk. wileńs. (*) za 150 kop groszy lit., z tém zastrzeżeniem: aby groblę usypał, staw zajął i zamek dla spólnej obrony odbudował; wszystką zaś ziemię tychomelską przez staw zalać się mogącą, aż do łłota Lepiesowki i wału do Horwnia idącego darowali biskupowi. — Wzajemnie Janusz, t. r. 15 sierpnia w Wilnie, dał Sieniutom zapis, obowiązki z kupna wynikłe i granice Januszpola upewniający. Takim sposobem miejsce to otrzymało nową nazwę, lecz i przy niej nie ostało, zmieniając na Jampol, lubo właściwie od Jana, zwaćby się powinno Janpol. R. 1538 odziedziczyła tę majątność z Pańkowcami i innymi wsiami po lewej stronie rzeczki Świątca leżącemi, siostra bisk. Janusza: Beata z Kościeleckich ks. Ostrogska, później Albrychta Łaskiego Wdy sieradzk. żona; następnie Wojciech S. arzechowski Ssta wyszogrodzki, a w r. 1584 Stef. ks. Zbaraski Wda trocki, posiadali Januszpol. — Królewic Władysław idąc na wyprawę wojenną, stanął 10 lipca 1617 r. obozem pod Jampolem. Kazanowscy niechętni Konst. Plichcie kaszt. sochaczewsk., który był regimentarzem i jednym z kommissarzy przydanych królewiczowi, stali się sprawcami kłótni i rozruchu, dnia następnego wszczętego. Już przychodziło do boju między jazdą a piechotą, w tém wpadają między zwasnionych, spowiednik i kaznodzieja królewicza z krzyżem w rękach. Wstrzymane ich zaklinaniem chorągwie, ustępować poczęły i zwolna porządek przywrócony został. — I o Zbaraskich przeszedł Jampol do ks. Wiśniowieckich, a gdy i ci wygasli 1744 r., dostał się w posagu Mich. Radziwiłłowi Wojew. wileńs., mającemu za żonę Urszulę, córkę ks. Janusza kaszt. krak. — Wracając Stan. August z Kaniowa, przybył tu 25 maja 1787 r. i przenocował. Miasteczko z drzewa zabudowane, żydami przepelnione, ma wielkie młyny.

Katerburg, właściwie Katerynburg. Miasteczko to między Jampolem a Krzemieńcem leżące, założony na

(*) Syn Zygmunta I i Katarzyny Telnicz ze Szląska; ożenił się z nią później Jęd. Kościelecki Podskarbi W. K.